

Työryhmän kokous 26.2.2019

Aika 26.2.2019, klo 9.00-12.00
Paikka Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, nh. Katariina

Jäsenet	Nimi	Läsnä	Poissa
	Neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi (puheenjohtaja)	X	
	Pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki	X	
	Ylitarkastaja Björn Johansson	X	
	Johtava asiantuntija Sanna-Mari Karjalainen	X	
	Ryhmäpäällikkö Markus Kauppinen	X	
	Ylitarkastaja Jan Meszka	X	
	Ylitarkastaja Karoliina Meurman	X	
	Yli-insinööri Jaana Rajakko	X	

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja Karoliinalta tulleen kommentin jälkeen.

2. Käsisammuttimet ja muut alkusammutusvälineet

2.1 Käsisammuttimien tarkastaminen ja huoltaminen

Tarkoituksena on säilyttää nykyinen käsisammuttimien tarkastus- ja huoltojärjestelmä hieman päivitettyinä. Vesiliikennelain kokonaisuudistus (HE 197/2018) on parhaillaan eduskunnassa. Esiityksen mukaan vesikulkuneuvossa tulee olla asianmukaisesti tarkastettu käsisammutin. Myös muualla sääntelyssä edellytetään tilojen varustamista alkusammutuskalustolla m. linja-autot ja työpaikkatilat. Tämä jo aiheuttaa paineen ylläpitää nykyistä käsisammuttimien tarkastusjärjestelmää.

Käsisammutinliikkeitä koskevat säännökset erotetaan omiksi pykäliksi laitteistojen asennusliikkeistä. Tämän oletetaan selkeyttävän sääntelyä.

Käsisammuttimen tarkastus- ja huoltotermejä ei ole tarve muuttaa, ne ovat vakiintuneet alalla. Käsisammuttimien painelaitelainsäädännön mukaisista tarkastuksista voitaisiin kuitenkin käyttää selkeyden vuoksi termiä painelaitetarkastus. Sääntelyssä tulisi selventää, ettei painelaitetarkastus ole sama asia kuin käsisammuttimen tarkastus tai huolto 10 vuoden kohdalla.

Pöytäkirja

SM199575

28.03.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Tarkastus- ja huoltotyöt

Käsisammutinliikevaatimukset ovat perustuneet käsisammuttimien huoltotyöhön. Käytännössä käsisammutinliikkeet tekevät enemmän tarkastuksia kuin huoltotöitä, kaikki liikkeet eivät tee ollenkaan huoltotöitä. Harkittava onko liikkeiden vaatimuksia tarkistettava, ja edellytetäänkö kaikilta käsisammutinliikkeiltä sammuttimien huoltotyöhön tarvittavat tilat. Tällä olisi vaikutuksia liikkeen toimintailmoitukseen, valvontaan ja Tukesin ylläpitämään liikerekisteriin.

Osa tarkastus- ja huoltotöistä edellyttää teknistä osaamista, osa ei esim. merkintöjen ja säiliön pintapuolisten vaurioiden tarkastaminen.

Käsisammuttimia on useita eri toimintaperiaatteella toimivia malleja, joiden tarkastus- ja huoltotyöt sisältävät käytännössä eri asioita. Onko töiden sisällöstä tarve säätää tarkemmin laitetyyppisesti?

Välttämättä jatkossa ei ole enää tarve edellyttää kiinteää huoltopaikkaa. Voitaisiin säätää siitä, että on oltava tarkoituksenmukaiset tilat, jossa on mahdollista tehdä työ laadukkaasti. Jos tiloissa ei voi tehdä käsisammuttimien huoltotöitä, sitten käsisammutinliike ei voi niitä tehdä.

Nykyisin edellytetään, että käsisammuttimien tarkastuksessa ja huollossa on käytettävä käsisammuttimen mallikohtaisia varaosia ja sammutteita. Tämä on relevantti vaatimus, koska se liittyy käsisammuttimen toimintakunnon ylläpitoon ja sammutusominaisuuksiin.

Tarkastus- ja huoltovälit

Käsisammuttimien tarkastus- ja huoltoväleistä säätämisellä on pitkät perinteet. Nykyisin tarkastus- ja huoltovälit on säädetty asetustasolla pelastuslain kunnossapitovaatimuksen asetuksenantovaltuutuksella. Vapaaehtoisesti hankitut alkusammutusvälineet esim. kotitalouksien käsisammuttimet ovat jääneet kunnossapitovaatimuksen ulkopuolelle.

Käsisammuttimien tarkastusväleistä kahden vuoden tarkastusväli kohdistuu lähinnä rakennuksien sisätiloissa, vakio-olosuhteissa oleviin käsisammuttimiin. Kerran vuodessa tarkastettavat käsisammuttimet on sijoitettu niin, että ne altistuvat kosteudelle, tärinälle, lämpötilojen vaihtelulle tai pakkaselle.

Pääsääntö voisi olla, että käsisammuttimet tarkastetaan valmistajan antaminen ohjeiden mukaan. Ilmeisesti tarvitaan kuitenkin jonkinlaista turvasääntelyä, esim. tarkastus on tehtävä vähintään kahden vuoden välein. Jos käsisammutin tarvitsee tarkastuksen useammin esim. ajoneuvossa, tulisi siitä säätää käsisammutinvaatimuksen yhteydessä, koska se vaikuttaa mm. valvontaviranomaiseen. Vesiliikennelain esityksessä ehdotetaan, että vesikulkuneuvon käsisammuttimet on tarkastettava vuosittain.

Kun ostaa uuden käsisammuttimen, tuotteessa ei lue, koska se on tarkastettava. Käsisammuttimen käyttöohjeessa lukee yleensä tarkastusvälistä jotain. Tarvitaanko säätää erikseen, että käsisammuttimeen on merkittävä ensimmäisen tarkastuksen ajankohta tai tarkastusväli?

Tarkastuksen ja huollon määräväljen sääntelyssä tulee ottaa huomioon, että markkinoille olisi tulossa huoltovapaita käsisammuttimia. Voidaanko luottaa tuotteen valmistajan ilmoitukseen, ettei tuote tarvitse huoltoa? Käsisammuttimen huoltovälit olisi ehkä selkeätä säätää tehtäväksi valmistajan määrittelemien ohjeiden ja määräaikojen mukaisesti.

2.2 Käsiammutinliikkeiden vaatimukset

Asiakas ei voi valvoa käsiammuttimen tarkastuksen tekemistä ja asiakkaan tulee voida olettaa, että tarkastus- ja huoltotyössä on tehty oikeat ja tarvittavat asiat. Asiakkaalla ei myöskään ole asiantuntemusta arvioida tehdyn tarkastuksen laatua. Tästä syystä käsiammuttimia tarkastavien ja huoltavien henkilön osaamiseen pitää pystyä luottamaan. Tällöin käsiammuttimen tarkastus- ja huoltovelvoitetta ei voi olla ilman, että asetetaan käsiammutinliikkeelle vaatimuksia.

Ilmoitusvelvoite

Käsiammutinliikkeen ilmoitusvelvoite säilytetään eli toimintailmoitus tulee tehdä ja toiminnassa tapahtuvat olennaiset muutokset tulee jatkossakin ilmoittaa Tukesille. Toisaalta liikeilmoituksen määräaikaisuus poistetaan eli käsiammutinliikkeen ei tarvitsisi jatkossa tehdä ilmoitusta toiminnan jatkumisesta muuttumattomana. Pääsääntöisesti ilmoitukset tehdään sähköisen asioinnin kautta. Sähköisestä asioinnista on jo olemassa lainsäädäntöä, joten tässä yhteydessä ei ole tarve säätää sähköisestä asioinnista erikseen. Aina on mahdollisuus lähettää asiakirjoja paperilla.

Pääsääntöisesti eri toimialoilla ilmoitukset toiminnassa tapahtuvista muutoksista kuten esim. vastuuhenkilön vaihtumisesta tulee tehdä kolmen kuukauden kuluessa. Sähköpuolella muutoksista tulee ilmoittaa kuukauden kuluessa ja uusi vastuuhenkilö on nimettävä kolmen kuukauden kuluessa. Kylmälaitepuolella vastuuhenkilön tulee itse ilmoittaa vastuuhenkilönä toimimisen loppumisesta, koska vastuuhenkilö on ilmoitukseen asti juridisesti vastuussa liikkeen toiminnasta.

Pohdittava vielä, miten pitäisi säädellä, jos liike ei noudata ilmoitusvelvoitetta esim. sähköturvallisuuslain mallin mukaisesti.

Vastuuhenkilö

Vastuuhenkilöltä edellytetään, että hän tuntee toimialaa koskevat säädökset ja että hänelle on tehtävien hoitamiseen tosiasiallinen mahdollisuus. Vastuuhenkilö vastaa liikkeen henkilöstö perehdyttämisestä ja osaamisesta sekä valvoo henkilöstön toimintaa eli vastaa liikkeen käsiammuttimien tarkastus- ja huoltotoiminnasta.

Laitelaisa edellytetään, että vastuuhenkilö on liikkeen päätoimisessa palveluksessa. Päätoiminen -termi estää käytännössä sen, ettei henkilö voi toimia vastuuhenkilönä useammassa liikkeessä yhtäaikaa. Kylmälaitepuolella on käytössä tulkinta, jonka mukaan vastuuhenkilönä voi toimia omassa yrityksessä sekä yhdessä ulkopuolisessa liikkeessä. Sähköpuolella on säädetty, että vastuuhenkilö voi toimia enintään kolmessa liikkeessä yhtäaikaa. Sääntelyllä on pyritty varmistamaan, että henkilö kykenee käytännössä hoitamaan tehtävänsä.

Vastuuhenkilöltä vaadittaisiin jatkossakin pätevyystodistus, joka myönnetään kokeen perusteella. Pätevyystodistukseen riittäisi pelkästään tentti eli ei asetettaisi vaatimuksia aikaisemmalle työkokemukselle.

Pätevyyskoe

Pätevyyskokeen suorittamisen ja kokeeseen osallistumisen edellytyksenä ei ole valmentavan kurssin suorittaminen. Ainoastaan SPEK järjestää tällä hetkellä tenttiin valmentavia kursseja. Kurssin kouluttajista iso osa suurimpien

käsisammutinliikkeiden henkilöstöä, paineastiasäädöksiä kouluttaja on tullut Inspectalta. Myös Tukesista on luennoitsija kurssilla. SPEK myös järjestää käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön tutkinnot, yleensä tarjoamansa koulutuksen yhteydessä.

Osa isoista koulutuksenjärjestäjistä on ollut aktiivisia ja tuoneet esille, että useammalla taholla tulee olla mahdollisuus järjestää kurseja. Muun muassa öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeiden vastuuhenkilön tutkintoon valmentavan koulutuksenjärjestäjiä on useita. Myös tästä näkökulmasta vastuuhenkilön vaatimuksista ja pätevyyskokeen sisällöstä on tarve säätää nykyistä tarkemmin.

Tukes ei ole itse koskaan järjestänyt käsisammutinliikkeen vastuuhenkilön pätevyyskoetta. Tukesille ei ole resursseja eikä osaamista järjestää ainakaan käytännön koetta. Pätevyyskokeiden järjestäjien sääntelyä on tarkennettava mm. kokeen tuloksesta valittamisen, kokeen hinnan määräytymisen sekä kokeen järjestäjän valvonnan osalta.

Pätevyyskokeen tarkoitus on varmistaa, että vastuuhenkilöllä on tarpeeksi asiantuntemusta toimialasta ja että hän tuntee toimialaa koskevat säännökset ja hyvät käytännöt. Vastuuhenkilön tulee ymmärtää käsisammuttimien tarkastus- ja huolto-ohjeet ja osata käytännössä tehdä työn niin, että voi opastaa muita, koska toimii yrityksessä käsisammutintöiden johtajana. Käsisammuttimien osalta kokeessa osoitetaan myös käytännön tarkastus- ja huoltotyön osaamista. Esimerkiksi kylmälaitepuolella on säädetty tarkemmin pätevyyskokeen sisällöstä.

Pätevyystodistuksen määräaikaisuus

Millään muulla toimialalla pätevyystodistukset eivät ole määräaikaisia. Oletettavaa on, että ammattilainen seuraa alansa kehitystä. Ammattitaidon ylläpitovaatimus vastuuhenkilölle voisi olla ihan relevantti, koska jatkuvasti tulee uutta tekniikkaa ja uutta tietoa vaaroista ja riskeistä. Käsisammutinliikkeiden valvonnan yhteydessä kiinnitetään huomiota myös vastuuhenkilön ammatilliseen pätevyteen. Vastuuhenkilön pätevyystodistuksen määräaikaisuus olisi mahdollista poistaa, koska määräaikaisilmoitusten käsittely on käytännössä ollut puhdas ilmoitusmenettely ja muodollisuus.

2.3 Alkusammutusvälineiden vaatimukset

Käsisammutin

Käytännössä käsisammuttimen maahantuoja ja myyjä eivät voi vastata siitä, minne käsisammutin sijoitetaan. Vastaava asia on huomioitu mm. sähköturvallisuuslaissa niin, että on säädetty erikseen kotitalouskäyttöön tarkoitetuista pistorasioista.

Jos käsisammutin olisi väriltään esim. kromattu, asettaa se vaatimuksia ennen kaikkea etiketille, sen koolle ja näkyvyydelle. Käsisammuttimen etiketin sisältö tulee standardista. Käsisammuttimen käyttölämpötila tulee merkitä. Välttämättä ei tarvitsisi säätää, että lämpötilaluokan tulee olla – 30 °C.

Koska hiilidioksidisammuttimen sisältö on erilainen kuin muilla käsisammuttimilla, on sen kaulus merkitty harmaalla värillä. Vaihtoehtona voisi olla englantilaisten tapaan merkitä kirjaimet CO2 kaulukseen.

Pöytäkirja

SM199575

28.03.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Sammutuspeite

Jos sammutuspeitteen pakkausmerkinnöissä viitataan standardiin, tulee tuotteen olla kokonaan standardin mukainen. Sammutuspeitteen toiminnalliset vaatimukset on esitetty standardissa. Oletuksena on, että markkinoilla olevien design -sammutuspeitteiden sammutusominaisuudet ovat standardin mukaisia, ainoastaan pakkaus poikkeaa standardista.

Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Tuotevaatimusten osoittamisesta säädetään yleisillä pykälillä. Ei ole tarkoituksenmukaista, että tälle sektorille säädettäisiin vaatimuksia tiettyjen testien teettämisestä tai jonkin tietyn tarkastuslaitoksen käyttämisestä. Sähköturvallisuuslaissa ja painelaitelaissa on säädetty myös tuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta.

Jos tuotteen väitetään sammuttavan, on tuotteen mukana toimitettava tiedot, miten sammutuskykyä on arvioitu ja tuotteen tulisi myös oikeasti sammuttaa. Markkinoille saattajan tehtävä arvioida, miten tuotteen väitettyjen ominaisuuksien täyttyminen osoitetaan. Tuotteiden markkinoinnin valvonta ei ole Tukesin ydintehtävä. Tuotteen mukana ei saa olla harhaanjohtavia tietoa ja tuotteen tiedon pitää liittyä laitelain ominaisuuksiin.

Laitelaki itsessään ei anna hyväksyntää tuotteille ja siten tuotteiden markkinoinnissa ei voi käyttää ilmaisua ”tämä tuote on laitelain mukainen”.

Vastavuoroinen tunnustaminen

Hollanti on kieltänyt Phoenix ankan maahantuonnin. Hollannin säädöksen mukaan, alkusammutuskaluston tulee olla EN 3 standardin mukainen ja muuta kansallista hyväksyntäperustetta ei ole eli käytännössä säädökset eivät salli aerosolisammuttimia.

Vastavuoroisesta tunnustamisesta on tulossa uusi EU-asetus, koska nykyisen sääntelyn ei katsota toimivan täysin.

3. Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot

3.1 Asennus- ja huoltotyöt

Sääntelyn kannalta keskeistä on, mitkä asennus- ja huoltotyöt kuuluvat asennusliikkeen tehtäviksi. Nykyinen sääntely ja käytäntö eivät ihan kohtaa, mistä syystä rajaa on toivottu sekä nostettavan että laskettavan.

Laitteistojen asennustöissä sekä paloilmoittimien että sammutuslaitteistojen osalta on käytäntönä, että sähköliike tai putkiliike asentaa laitteiston komponentit. Tällöin työt tehdään käytännössä virallisen asennusliikkeen vastuulla. Virallisella asennusliikkeellä tarkoitetaan Tukesin rekisterissä olevaa asennusliikettä.

Laitteistojen huoltotöiden osalta osa tehtävistä on sellaisia toimenpiteitä, jotka voi tehdä vain asennusliike. Osa laitteiston kunnossapitoon liittyvistä tehtävistä on sellaisia, jotka kiinteistöissä voidaan tehdä ”omin voimin” esim. paloilmoittimen hoitajan toimesta. Osittain näiden töiden tekemistä on määritetty standardeissa ja laitevalmistajien ohjeissa. Huoltotyöt, jotka laitteiston kunnossapito-ohjeen mukaan tulisi tehdä viikoittain, eivät voi edellyttää asennusliikkeen toimenpiteitä.

Pöytäkirja

SM199575

28.03.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Sääntelyssä tulisi säätää lopputuloksesta, ei ehkä niinkään siitä, miten lopputulokseen päädytään. Lähtökohtana on asennusliikkeen vastuu siitä, että työntekijät osaavat ja tietävät mitä tekevät.

Uuden laitteiston asentaminen kuuluu selkeästi laitelain soveltamisalaan. Sääntelyssä tulisi selkeyttää rajaa, mitkä laitteistojen korjaus- ja laajennustyöt ovat jo niin merkittäviä, että ne ovat rinnastettavissa uuden rakentamiseen. Lähtökohtana voidaan pitää nykyistä sääntelyä.

3.2 Laitteistojen tarkastaminen

Tarkastuslaitokset ovat päättäneet, että he tekevät käyttöönottotarkastuksia myös niille paloilmotimille, joiden asentamista edellytetään rakennusten paloturvallisuusasetuksessa mutta joita ei kuitenkaan kytketä hätäkeskukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi isot päiväkodit ja koulut.

Laitteistojen tarkastusveloitetta voitaisiin jaotella rakennuksen käyttötarkoituksen ja -tavan mukaan esim. omakotitalojen sammutuslaitteistoille vain käyttöönottotarkastus, mutta ei veloitetta määräaikaistarkastuksista.

4. Kokouksen päättäminen

Työryhmän seuraavat kokoukset ovat aina klo 9-12 seuraavasti: 5.3.2019 ja 27.3.2019. Lisäksi on varattu ajankohdat 10.4.2019 klo 9-15 ja 16.5.2019 klo 9-12. Tällöin olisi tarkoitus keskustella säädösmuutoksista laajemmalla kokoonpanolla.

Seuraavassa kokouksessa keskustellaan tarkemmin asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten tehtävistä.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Neuvotteleva virkamies, puheenjohtaja

Kirsi Rajaniemi

Yli-insinööri

Jaana Rajakko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 28.03.2019 klo 15:54. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

Valtioneuvoston hankeikkuna